

**“QALQONSIMON BEZ FAOLIYATINI BUZILISHI TUFAYLI KELIB
CHIQUADIGAN KASALLIKLAR”**

Valijon Karimov

Farg‘ona davlat universiteti , b.f.n., dotsent

Rejapova Xayotxon Qodirali qizi

Farg‘ona davlat universiteti II-kurs magistranti

ANNOTATSIYA

Qalqonsimon bez eng keng tarqalgan kasalliklaridan biridir. Organ to‘qimalarida o‘sadigan tugunlar mayda o‘smalar deb ataladi. Ko‘pincha ular mutlaqo xavfsizdir va hayot sifatiga hech qanday ta‘sir ko‘rsatmaydi, lekin taxminan 10 foiz hollarda ular o‘smalarga aylanishi mumkin. Bu holda shifokorlar qalqonsimon bezni to‘liq yoki qisman olib tashlashni tavsiya qiladi. Keling, bu qanchalik xavfli ekanligini va hayot sifatiga qanchalik ta‘sir qilishini [aniqlaylik](#).

Kalit so‘zlar: Bez, qalqonsimon, o‘sma, tuguncha, analiz, vitamin

KIRISH

Qalqonsimon bezning asosiy vazifasi – tanada sodir bo‘ladigan turli jarayonlarga va birinchi navbatda metabolizmni tartibga solishga katta ta‘sir ko‘rsatadigan o‘ziga xos gormonlar ishlab chiqarish. Shuningdek, qalqonsimon bez tana haroratini, xolesterin ishlab chiqarishni, vitaminlarning so‘rilishini va ishlab chiqarilishini tartibga soladi. Operatsiyadan keyin tananing normal ishlashini davom ettirish uchun gormonlarni almashtirish terapiyasi kerak bo‘ladi. Bundan tashqari, agar qalqonsimon bez xatarli o‘sma paydo bo‘lishi tufayli olib tashlangan bo‘lsa, gipofiz bezidan qalqonsimon bezni stimulyatsiya qiluvchi gormon ishlab chiqarishni to‘xtatish uchun gormon dozasi me‘yordan oshib ketadi.

Ko‘pgina bemorlar sintez qilingan gormonni qabul qilish, albatta, ortiqcha vaznga olib keladi, deb qo‘rqadi. Lekin shifokorlar bunday vaziyatda gormon dozasini o‘zgartirish kifoya, deb maslahat beradi. To‘g‘ri dozadagi zamonaviy dorilar bemorning vazniga umuman ta‘sir qilmaydi.

Har qanday jarrohlik aralashuvi singari qalqonsimon bez operatsiyasi bir qancha oqibatlariga olib kelishi mumkin. Ulardan eng keng tarqalgani – gangrena, asabning shikastlanishi va gipoparatiroidizm – qondagi kalsiy darajasini tartibga soluvchi paratiroid bezlarini olib tashlash yoki ularning shikastlanishi. Agar bu sodir bo‘lsa, bemorga kalsiy va D vitaminini qabul qilish buyuriladi. Yod yetishmasligi kasalliklari profilaktikasi sohasida davlat boshqaruvini O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi, shuningdek O‘zbekiston Respublikasi Sog‘liqni saqlash vazirligi, O‘zbekiston standartlashtirish, metrologiya va sertifikatlashtirish agentligi, mahalliy

davlat hokimiyati organlari amalga oshiradi. Yod yetishmasligi kasalliklari profilaktikasi sohasida davlat boshqaruvi:

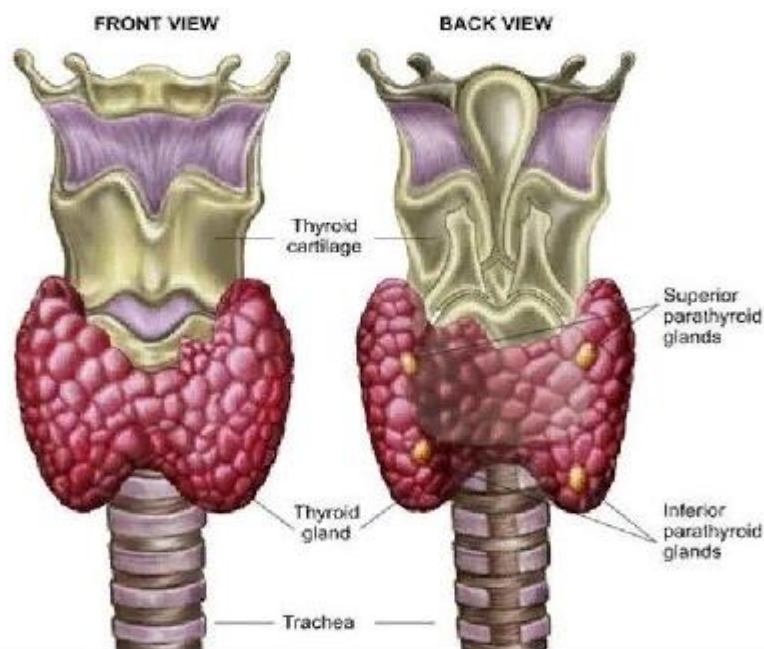
profilaktika va sanitariya-epidemiologiya tadbirlari o'tkazishni, yod yetishmasligi kasalliklariga tashxis qo'yish va ularni davolashni tashkil etishni;

yod yetishmasligi kasalliklari profilaktikasi va ularni davolash uchun dori vositalari hamda preparatlarni, yodlangan tuz va yodlangan oziq-ovqat mahsulotlarini standartlashtirish hamda sertifikatlashtirishni;

tuz va oziq-ovqat mahsulotlarini yodlashni davlat tomonidan normalashtirishni;

davlat boshqaruvi organlarining, shuningdek yuridik va jismoniy shaxslarning yod yetishmasligi kasalliklari profilaktikasi sohasidagi faoliyatini muvofiqlashtirib borishni;

yodlangan tuz va yodlangan oziq-ovqat mahsulotlari ishlab chiqarish hamda ularning muomalasi ustidan davlat nazoratini o'z ichiga oladi.¹

ADABIYOTLAR

1. Qosimov E. Y. Ichki kasalliklar propedevtikasi T., 1995.
2. Lindenbraten L. D., K o r o m o k I. P. Meditsinskaya radiologiya i rentgenologiya (Osnovy luchevoiy diagnostiki i luchevoiy tyerapii). M., 1995.

¹(5-modda O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli [Oonuni](#) tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

3. Gabuniya R. I., Kolesnikova YE. K. Kompyuternaya tomografiya v klinicheskoy diagnostikye;
4. Rukovodstvo. M., 1996. Obsheye rukovodstvo po radiologii. V 2-x.t. Pod redaktsiyoy X.Peterson. NiCER, 1995.
5. Russk. izdaniye. M., RA "Spas", 1996. Vlasov P. V., K o t l y a r o v R. M. Luchevaya diagnostika zabolevaniy podjeludochnoy jelezi //Vest, rentgenologii i radiologii. 1995 № 3.
6. Zubarev A. V. Myetody meditsinskoй vizualizatsii - UZI, KG, MRT - v diagnostike opuxolevoy i kist pecheni. M., 1996.
7. K o m a r o v F. I., A. N. A ya z i t s k i y P. O., S ye l ye z n ye v YU. K. i dr. Kompleksnaya luchevaya diagnostika zabolyevaniy organov bryushnoy polosti i zabryushinnogo prostranstva. Atlas. M., 1993.
8. LemeshkoZ. A. Ultrazvukovaya diagnostika boleyezney podjeludochnoy jelezi. Rukovodstvo po gastroenterologii. M., 1996, T.Z. TimakovS. I. Ultrazvukovaya diagnostika piloroduodyenalnogo stenoza //Xirurgiya. 1995.
9. Yudin L. A., Kondroshin S.A. Luchevaya diagnostika zabolyevaniy slyunney jelezi M., 1995.
10. Dyemidov V. N., 3 i k i n B. I. Ultrazvukovaya diagnostika v ginekologii. M., 1990.